

Handläggare
Ann-Charlotte Backlund
Telefon: 08-508 31 560**Till**
Kulturnämnden
2017-06-13

Inför ”snubbelstenar” till minne av förintelsens offer. Svar på skrivelse från Rasmus Jonlund, Hanna Gerdes och Anne-Lie Elfén (alla L)

Förvaltningens förslag till beslut

Kulturförvaltningen föreslår att kulturnämnden beslutar att som svar på skrivelsen överlämna förvaltningens tjänsteutlåtande.

Robert Olsson
KulturdirektörAnn-Charlotte Backlund
Stadsantikvarie

Sammanfattning

I skrivelsen föreslår Rasmus Jonlund, Hanna Gerdes och Anne-Lie Elfén (samtliga L) att staden tar fram minnesmärken i form av en gatsten s.k. snubbelstenar ”Stolpersteine” som markerar byggnader och miljöer med anknytning till personer som fördrevs eller förintades av nazisterna 1933-1945.

Kulturförvaltningen anser att snubbelstenar är knutna till ett bestämt koncept som påminner om från vilka platser deportationer skedde vilket inte är aktuellt i Stockholm.

Det kan dock finnas anledning att, utifrån ett urval som genomförts i samråd med ex Forum för levande historia, uppmärksamma händelser och personöden under 2:a världskriget som kan kopplas till platser i staden. Förvaltningen föreslår att den fortsatta hanteringsordningen ingår i budgetuppdraget om skyltprogram.

Underlag för beslut

Skrivelse till Kulturnämnden daterad 2017-03-07 om införande av ”snubbelstenar ” till minne av förintelsens offer från Rasmus Jonlund, Hanna Gerdes och Anne-Lie Elfén (samtliga L).

Ärendet

Författarna vill att staden tar fram minnesmärken i form av en gatsten s.k. snubbelstenar ”Stolpersteine” som markerar byggnader och miljöer med anknytning till personer som fördrevs eller förintades av nazisterna 1933-1945. Över 50.000 sådana stenar har på initiativ av konstnären Gunter Demnig placerats i 17 europeiska stater för att hedra minnet av bland andra judar, romer, homosexuella och aktiva i motståndsrörelsen.

Jonlund m.fl. anser att snubbelstenar bör utplaceras i Stockholm i samverkan med Forum för levande historia, och i samråd med berörda och relevanta samarbetspartner, t.ex. Judiska församlingen, Judiska museet samt andra kultur- och MR-aktörer.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av Stadsmuseiavdelningen efter samråd med Stadsbyggnadskontoret och Forum för levande historia.

Bakgrund

Konstnären Gunter Demnig fick idén till Stolpersteine 1993 och presenterade den vid en utställning i Köln 1994. Det var först efter millennieskiftet som utplaceringarna tog fart. Vem som helst kan delta i projektet genom att föreslå en Stolperstein och bidra med finansieringen. År 2010 fick Skandinavien sina första Stolpersteine - 19 stenar vid tidigare synagogan vid Calmeyers gate 15 i Oslo som hedrar minnet av de personer som bortfördes i maj 1942.

Varje sten bär en kortfattad inskrift: "Hier wohnte" (Här bodde) samt namnet, födelseår och namnet på lägret han/hon fördes till och dödsår eller "überlebt" (överlevde). Om offret inte var jude står även vilken förföljd grupp personen tillhörde.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kulturförvaltningen anser att det är väsentligt att minnas personer och grupper som utsattes för förföljelse under 2:a världskriget samt att påminnas och reflektera över idag pågående förföljelse.

Sverige stod genom neutraliteten utanför de direkta krigshändelserna och förföljelse och deportationer av etniska grupper som de som de internationella exemplen uppmärksammar förekom inte här. Snubbelstenar som bygger på det konceptet är därför enligt förvaltningen inte relevant i Stockholm.

Det kan emellertid finnas anledning att utifrån ett urval som genomförts i samråd med ex Forum för levande historia

uppmärksamma händelser och personöden under 2:a världskriget som kan kopplas till platser i staden.

Kulturförvaltningen menar att en möjlighet skulle vara att frågan utreds inom ramen för budgetuppdraget om skyltprogram som markerar platser där viktiga personer för Stockholm verkat.

Jämställdhetsanalys

Kulturförvaltningen finner inte att frågan påverkar jämställdhet mellan könen.

Bilaga

Skrivelse till Kulturnämnden daterad 2017-03-07 om införande av ”snubbelstenar ” till minne av förintelsens offer från Rasmus Jonlund, Hanna Gerdes och Anne-Lie Elfén (alla L).